

Въпроси & Отговори относно новата Европейска стратегия за съдебно обучение за периода 2021–2024 г.

На 2^{ри} декември 2020 г. Европейската комисия прие пакет за модернизиране на правосъдието в ЕС чрез засилване на обучението на работещите в тази сфера. Комисията определи амбициозни цели в своята [Европейска стратегия за съдебно обучение за периода 2021–2024 г.](#), стартира нова [Европейска платформа за обучение](#) и публикува [Годишен доклад за 2020 г. относно европейското съдебно обучение](#).

„Справедливото и ефикасно правосъдие зависи от работещите в тази сфера, чиито знания, умения и инструменти са подходящи за посрещане на основните предизвикателства на 21-ви век, като например нарастващото използване на изкуствен интелект за предсказуемо правосъдие или спешната необходимост да се даде предимство на цифровите технологии пред хартията. Вярвам, че приетият днес пакет ще спомогне за насърчаването на обща европейска съдебна култура, основана на принципите на правовата държава, основните права и взаимното доверие. Ефективното правораздаване в целия ЕС ще бъде от полза за нашите крайни потребители — предприятия и граждани.“ (Дидие Рейндерс, комисар по въпросите на правосъдието)

„Всяко ново законодателство е толкова добро, колкото неговото прилагане“ (Урсула фон дер Лайен, председател на Европейската комисия).

„Комисията също така ще увеличи усилията си за подобряване на ефективното прилагане и изпълнение на правото на ЕС“ (Работна програма на Европейската комисия за 2021 г., 19 октомври 2020 г., COM (2020) 690 final).

[Защо се нуждаем от Европейска стратегия за съдебно обучение?](#)

[Кои са основните новости в стратегията?](#)

[Кои са основните стълбове на тази стратегия?](#)

[Какви са нуждите от обучение в областта на правото на ЕС на работещите в сферата на правосъдието в ЕС?](#)

[Как цифровизацията оказва въздействие върху европейското съдебно обучение?](#)

[Към кого е насочена стратегията?](#)

[Кои са основните качествени цели на стратегията?](#)

[Кои са основните количествени цели на стратегията?](#)

[Кои са основните европейски участници в съдебното обучение?](#)

[Ще излезе ли стратегията извън границите на ЕС?](#)

[Как тази стратегия се вписва в други стратегии на ЕС?](#)

[Как Комисията ще наблюдава изпълнението на тази стратегия?](#)

[Какво представлява Европейската платформа за обучение?](#)

[Каква ще бъде добавената полза от новата Европейска платформа за обучение и кой ще я управлява?](#)

[Какво представлява Годишният доклад за 2020 г. за европейското съдебно обучение?](#)

[Кои са основните данни в Доклада за европейското съдебно обучение за 2020 г.?](#)

Защо се нуждаем от Европейска стратегия за съдебно обучение?

Новата Европейска стратегия за съдебно обучение се основава на постиженията на стратегията на Комисията, приета през 2011 г. [„Изграждане на доверие в правосъдието в целия ЕС — ново измерение на съдебното обучение“](#), която изтече през 2020 г. Тя доведе до радикална промяна, както по отношение на подхода, така и на мащаба, в организацията на съдебното обучение в ЕС. Имайки предвид, че по-голямата част от съдиите и прокурорите от ЕС, отговорили на проучване от 2010 г., към онзи момент никога не бяха участвали в съдебно обучение по право на ЕС или на друга държава членка, след приемането на съобщението на ЕК повече от половината от всички работещи в областта на правосъдието в ЕС са го направили: близо 1,2 милиона души. [Оценката на стратегията от 2019 г.](#) показва, че тя е постигнала повечето от целите си. Водещата цел обучение по право на ЕС да преминат половината (т.е. 800 000 души) от всички работещи в сферата на правосъдието в периода 2011-2020 г. беше постигната предсрочно през 2017 г. Сега е от съществено значение съдебното обучение да остане на челно място в дневния ред на ЕС, да се възползва от извлечените поуки и да бъде допълнително укрепено.

Кои са основните новости в стратегията?

ЕС е изправен пред редица нови тенденции и предизвикателства, които трябва да бъдат преодоляни чрез съдебното обучение, включително влошаването на принципите на правовата държава и атаките срещу основните права в някои държави-членки, експоненциалната цифровизация на нашите общества и перспективите за членство в ЕС за Западните Балкани. Освен това нивото на участие в обучението трябва да бъде повишено и балансирано, тъй като все още се различава значително в отделните държави-членки и сред професиите в областта на правосъдието. Също така трябва да се обърне внимание на повече професии. Европейското съдебно обучение следва да надхвърля юридическото образование и да подпомогне развитието на професионални умения.

Кои са основните стълбове на тази стратегия?

Стратегията на ЕС за европейското съдебно обучение се основава на подход, основан на четири направления:

(1) обучение по същество, насочено към широки области на правото на ЕС, предоставящо гъвкав отговор на възникващи и текущи потребности от обучение по право на ЕС;

(2) аудитория, включваща широк кръг от специалисти в областта на правосъдието, разширяване на географския обхват и засилване на съдебното обучение за млади практикуващи юристи;

(3) методология на обучение, насърчаваща висококачествени и ефективни обучителни дейности, използващи съвременни методи и цифрови технологии;

(4) споделяне на отговорността за съдебното обучение между държавите-членки, доставчиците на обучение, националните и европейските организации на работещите в сферата на правосъдието и ЕС.

Какви са нуждите от обучение в областта на правото на ЕС на работещите в сферата на правосъдието в ЕС?

Съдебното обучение следва да насърчава обща култура на принципите на правовата държава, зачитане на основните права, засилване на цифровизацията на правосъдието. То следва да помогне на специалистите да не изостават от развитието на правото на ЕС. Това се отнася за основните инструменти на ЕС за трансгранично съдебно сътрудничество и за създаването на Европейска прокуратура. Освен това борбата с тероризма, организираната престъпност, предотвратяването и противодействието на радикализацията, водеща до насилствен екстремизъм, и борбата с изпирането на пари продължават да бъдат ключови теми за обучение. Обучението следва да подпомага защитата на правата на жертвите, включително на насилието, основано на пола, правата на децата и на хората с увреждания. Необходимо е също така обучение по-специално относно правата на потребителите, правилата на единния пазар, дружественото право на ЕС, правото на ЕС в областта на конкуренцията и законодателството на ЕС в областта на околната среда.

Как цифровизацията оказва въздействие върху европейското съдебно обучение?

Съдебното обучение трябва да допринесе за цифровизацията на правосъдието, като подготви работещите в тази сфера да се възползват от дигитализацията и използването на изкуствения интелект. Практикуващите юристи трябва да са наясно с въздействието на цифровите инструменти и технологии върху разглеждането на дела и да са готови да ги използват правилно в ежедневната практика, включително при трансгранични производства. Те трябва да осигурят адекватна защита на правата и личните данни на физическите лица в цифровото пространство, по-специално за да могат страните да имат достъп до преписките и да присъстват на съдебните заседания. Методологията за обучение следва да използва по-добре новите технологии.

Към кого е насочена стратегията?

Стратегията е насочена към всички работещи в областта на правосъдието, които прилагат правото на ЕС, предимно съдии, прокурори и съдебни служители, но също така и професии като адвокати, нотариуси, съдебни изпълнители, медиатори, устни/писмени преводачи на правни текстове, съдебни експерти, а в някои случаи и към служителите в затворите и пробационните служители.

Кои са основните качествени цели на стратегията?

- Достиженията на правото на ЕС в областта на принципите на правовата държава и основните права следва да бъдат систематично на разположение в рамките на текущото обучение, където съдиите и другите специалисти в областта на правосъдието да могат да участват, както и следва да бъдат стандартни компоненти на първоначалното съдебно обучение.
- Включване на „Професията на съдията (Judgecraft)“, неюридически знания и умения в националните програми за текущо обучение.
- Всеки бъдещ или новоназначен съдия и прокурор следва да участва в трансграничен обмен по време на първоначалното обучение.
- Доставчиците на обучение да следват по-отблизо препоръките в [съветите за доставчиците на обучение](#) и в [Наръчника на Европейската мрежа за съдебно обучение \(EJTN\)](#) относно методологията за съдебно обучение в Европа.
- Организиране на трансгранични дейности за обучение всяка година за най-малко 5 % от всички съдии и прокурори; насърчаване на нови участници да присъстват.
- Доставчиците на обучение да предлагат интерактивно, практическо и достъпно за всички учащи се електронно обучение, което да е точно съобразено с обучителните цели.
- Допълнително да се проучи потенциалът на съвременните технологии, като виртуалното обучение „лице в лице“ и решенията за “разширена реланост”.
- „Капсулирано“ електронното обучение (кратко, актуално, тясно насочено) ще се използва в по-голяма степен за посрещане на непосредствените нужди на работещите в сферата на правосъдието в контекста на конкретен случай.
- Обучителите ще бъдат обучавани да използват пълния потенциал на методологиите за електронно обучение.
- Всяка дейност по обучение ще се оценява въз основа на удовлетвореността на участниците, повишената компетентност и, когато е уместно, въздействието върху техните резултати.

Кои са основните количествени цели на стратегията?

Като цяло е необходимо по-голям брой работещи в областта на правосъдието да участват в обученията по право на ЕС, а доставчиците на обучение да подобрят предложенията за обучение по право на ЕС, били те национални или трансгранични, както и (съ-)финансирани от ЕС или не. Новата стратегия предвижда по-индивидуализиран подход, определящ нови, амбициозни, макар и диференцирани цели за професиите, които са в центъра на вниманието, адаптирани както към нуждите им, така и към степента им на участие в обученията по право на ЕС.

Целта е до 2024 г., в рамките на текущото обучение по право на ЕС, ежегодно да се обучават:

- 65 % от съдиите и прокурорите;
- 15 % от служителите на съдилищата и прокуратурите, които се нуждаят от компетентност в областта на правото на ЕС;
- 15 % от адвокатите;
- 30 % от нотариусите;
- 20 % от съдебните изпълнители.

Кои са основните европейски участници в съдебното обучение?

[Европейската мрежа за съдебно обучение \(EJTN\)](#) е в най-добра позиция да координира чрез своите членове – националните структури, предоставящи съдебно обучение – дейностите по обучение по право на ЕС и да развива трансгранично обучение за съдии и прокурори, включително обмен. [Академията по европейско право \(ERA\)](#) е водещият доставчик на обучение на равнище ЕС по теми, свързани с правото на ЕС, не само за работещите в сферата на правосъдието. [Европейският институт по публична администрация \(EIPA-Luxembourg\)](#) помага за консолидирането на знанията за правото на ЕС. Ролята на мрежите от професионалисти в областта на правосъдието, като например [Съвета на адвокатските колегии и правните общества в Европа \(CCBE\)](#) - за адвокатите, [Нотариусите в Европа \(CNUJ\)](#) - за нотариусите, и [Европейския съюз на съдебните служители \(UEJH\)](#), е от решаващо значение за изпълнението на тази стратегия, като се гарантира, че създадените материали се приемат и използват повторно от техните членове, като се насърчава разгръщането на национално равнище на дейностите по обучение и се улеснява обменът на опит между доставчиците на обучение от различни държави членки.

Ще излезе ли стратегията извън границите на ЕС?

Европейското съдебно обучение е насочено към работещите в областта на правосъдието в ЕС. Комисията също така насърчава участието на специалисти в областта на правосъдието от региона на Западните Балкани в трансграничното съдебно обучение. Подкрепата на ЕС в региона има за цел да гарантира съгласуваност и устойчивост и да се справи с предизвикателствата въз основа на надеждна оценка на нуждите от обучение и ориентиран към проблемите подход. Биха могли да се търсят допълнителни полезни взаимодействия с финансирани от ЕС инициативи за съдебно обучение в други държави извън ЕС, по-специално в Африка и Латинска Америка, като принос за укрепването на демокрацията, правата на човека и принципите на правовата държава.

Как тази стратегия се вписва в други стратегии на ЕС?

Европейското съдебно обучение е основен въпрос от съществено значение за правилното прилагане на правото на ЕС от страна на работещите в сферата на правосъдието, което служи на целите на други стратегии, приети неотдавна от Комисията, като например [Стратегията за укрепване на прилагането на Хартата на основните права в ЕС](#), [Стратегията за цифровизация на правосъдието в ЕС](#) и [Стратегията за правата на жертвите](#).

Как Комисията ще наблюдава изпълнението на тази стратегия?

Комисията ще продължи да докладва за напредъка в обучението по право на ЕС за работещите в сферата на правосъдието. Тя ще обсъди със заинтересованите страни начините за подобряване на събирането и анализа на данни. Комисията ще насърчава използването, когато е уместно, на общ формуляр за оценка в дейностите, подкрепяни от ЕС.

Какво представлява Европейската платформа за обучение?

[Европейската платформа за обучение](#) е инструмент за търсене в услуга на работещите в сферата на правосъдието, които искат да се обучават по право на ЕС. Тя популяризира курсове за обучение по право на ЕС и учебни материали за самообучение и използване от обучители.

Каква ще бъде добавената полза от новата Европейска платформа за обучение и кой ще я управлява?

Европейската платформа за обучение (ЕПО) е свободна и лесно достъпна опция за обслужване на едно гише за предоставяне на информация относно възможности за съдебно обучение и учебни материали, които до момента са били разпръснати из целия интернет. ЕПО ще бъде от съществено значение за осигуряване на устойчивост и разпространение на резултатите от (съ-)финансираните от ЕС проекти. Европейската комисия допринася за развитието на платформата с готови за употреба материали или наръчници за обучение, изготвени най-вече благодарение на финансовата подкрепа от ЕС. На 2 декември 2020 г. започна първата фаза на тестване на платформата с участието на четири признати доставчици на съдебно обучение на равнище ЕС: [Европейската мрежа за съдебно обучение \(EJTN\)](#), [Академията по европейско право \(ERA\)](#), [Европейския институт по публична администрация \(EIPA\)](#) и [Европейския университетски институт \(ЕУИ\)](#), които информират потенциалните участници за обучителни дейности, които организират в целия ЕС, на различни езици.

Какво представлява Годишният доклад за 2020 г. за европейското съдебно обучение?

[Годишният доклад на ГД „Правосъдие и потребители“ за 2020 г. за европейското съдебно обучение](#) представя ежегодно напредъка в съдебното обучение по право на ЕС във всички държави-членки на ЕС. Той е инструментът за наблюдение на изпълнението и постигането на целите на настоящата стратегия.

Кои са основните данни в доклада за европейското съдебно обучение за 2020 г.?

През 2019 г. над 180 000 специалисти в областта на правосъдието — 12,9 % от всички работещи в сферата на правосъдието — са преминали обучение по право на ЕС или по право на друга държава-членка. ЕС (съ-)финансира обучение за над 42 000 участници през 2019 г. — 23,14 % от всички работещи в областта на правосъдието, които са преминали обучение по право на ЕС или по право на друга държава-членка — 2,98 % от всички специалисти в областта на правосъдието в ЕС.